

KEES VAN KOOTEN

*Karrevrachten
pennevrachten*

16
september
in de
boekhandel

DE HARMONIE

Geen Voor- maar een Tegenwoord

door
dr. E.I. Kipping,
Neerlandicus

Toen Kees van Kooten mij verzocht een voorwoord bij de onderhavige, vrolijk bedoelde ratjetoe te schrijven, heb ik geen moment gearzeld en hem terstond een hartgrondig 'Neen!' te verstaan gegeven.

'Waarom schrijf je zo'n proloog zelf niet?' riposteerde ik plagerig.

'Omdat ik nu eenmaal onvoldoende afstand van mijn eigen werk kan nemen en u hier als gerenommeerd Neerlandicus veel beter over kunt oordelen,' gaf de auteur van deze blijgeestigheden doorzichtig vleidend ten antwoord.

Ik heb nog gepoogd hem te verduidelijken wat het verschil is tussen 'afstand van je werk nemen' en 'afstand tot je werk nemen', en dat hij met het bezigen van de eerste frase waarschijnlijk bedoelde uiting te geven aan de hem kwellende gevoelens van twijfel en onzekerheid, maar dat hij in dit geval toch heuselijk diende te spreken van 'afstand tót het werk', aangezien zulks de kwaliteit van het desbetreffende oeuvre onverlet laat.

'Afstand ván je werk' houdt daarentegen in dat men zijn schrijfsels als het ware hun congé geeft, toedeledoki, pijp aan Maarten, zand erover, zeg maar dag met je handje. En dit alles terwijl de auteur nu juist van de tegengestelde achtergedachte is beziel. Van Kooten wil ons immers alsnog doen kennismaken met teksten van zijn hand die nooit in zijn vijfendertig officiële boekuitgaven werden opgenomen: lezingen, sketches, pastiches, satirisch bedoelde mono- en dialogen, liedteksten, hekeldichten, brieven, theater-, radio- en televisiesketches, ten tijde van publicatie actuele columns, feestredes, voor- en nawoorden bij werken van derden, necrologieën, moppige overpeinzingen, bibliothele uitgaafjes, libretto's, sentimentele autobiografische terugblikken alsmede huiverende vooruitzichten. Dit alles had dan moeten resorteren onder een vrijmoedige verzameltitel als *Vijfenzeventigjaarlijkse Balansopruiming, Gerijpte Pennevruchten of Karrevrachten Pennevruchten* – daar was Van Kooten nog niet helemaal uit.

Hier stiet ik op een grammaticale lapsus die mij ten tweede male in het verkeerde keelgat schoot. Of beter gesteld: hier was sprake van een spelfout die mij in het andere, nog goede keelgat schoot. In het eerste keelgat stakte immers nog dat schaaplichtige ‘afstand van mijn eigen werk’, zodat het foutieve ‘Karrevrachten Pennevruchten’ mijn tweede keelgat grateerde.

U begrijpt dat ik de schrijver zijn onoordeelkundig gebruik van deze beide zelfstandige naamwoorden tactvol onder de neus wilde wrijven, en zond hem twee gekopieerde pagina’s uit het *Groene Boekje, Woordenlijst Nederlandse Taal*, de zevende druk, van 2012.

Karrevracht en **Pennenvrucht**, staat daar. In de officiële spelling luidt de hoofdregel immers (ik citeer uit het handzame werkje *Spelling geregeld*, van het Genootschap Onze Taal): ‘schrijf *-en-* als het eerste deel alleen een meervoud heeft op *-en-* (en niet op *-es*). Schrijf anders *-e-*’.

Ergo: men schrijft *apenkop, hanenpoten, kran-tenartikel, paddenstoel, zielenheil, karrevracht* en *pennenvrucht*, maar: *gedachtegang, waardebepaling* en *groentesoep*.

Van Kooten antwoordde mij per kerende post:

‘Aangezien ten minste driekwart van de honderden artikelen in *Karrevrachten Pennevruchten* het daglicht zag toen er nog handkarren over straat kletterden en men **karrevracht** en **pennenvrucht** nog zonder tussen-n schreef, heb ik mij bij de spelling van die eventuele titel gehouden aan de twaalfde druk van mijn *Dikke Van Dale* uit 1992, waarin **karrevracht** nog als **karrevracht** en **pennenvrucht** nog als **pennenvrucht** wordt gespeld. Waarvan acte. Of is het waarvan akte? Waarvan akte dan maar.’

Enfin. Zo ziet men tot welke flauwiteiten de beroepsdeformatie van een oude komiek kan leiden.

Hoe het ook zij – ik gevoel in mijn eivolle studeerkamer en vanachter mijn eveneens als een potje met peren zo volle bureau een lichte jaloezie ten aanzien van Van Kootens op- en uitgeruimde augiasstal en deze definitieve ordening van zijn vergeten, somtijds overrijpe pennenvruchten.

Het is echter niet de kwaliteit van het geschrevene die mijn afgunst wekt. Neen, mijn naijver beperkt zich tot de kolossale onderneming die hij op zijn vijfenzeventigste geboortedag is begonnen en waarvan u hier het resultaat krijgt voorgeschoteld: het perpetueel opgeschoonde, persoonlijke archief dat in driekwart eeuw schrijftijd was uitgedijd tot een nauwelijks te slechten bastion van berg papier, waar de auteur zich in fine uit tevoorschijn heeft willen graven.

Het is mede uit waardering voor deze tomenloze opruimwoede dat ik er na lang aandringen zijnerzijds in heb toegestemd enkele populair-wetenschappelijke artikelen van mijn hand mede in deze uitgave te doen opnemen.

Maar een Voorwoord? Nee. Zulk een inspanning lever ik slechts ter promotie van wetenschappelijk verantwoorde, puur linguïstische publicaties en niet voor vreugdevolle moppetrommels.

In 1965 en 1966
publiceerde de krant
Het Parool een wekelijkse
jongerenpagina. Wim de Bie
zat in de redactie en schreef
hier zijn fameuze columnreeks
'Dagboek van een Vogel' voor.

Later leverden wij samen
twee columns per week als
'De Plannenmakers', een
briefwisseling waarin Harry
F. Kriele en Bulle van Berkel,
als geestelijke voorvaderen van
Koos Koets en Robbie Kerkhof,
tientallen hippe activiteiten
ontwikkelden, die nooit aan het
papier ontstegen.

Daarentegen verscheen
er op dezelfde Parool-pagina
een realistisch en avontuurlijk
portret van mijn vijfjaar
jongere zusje, de latere beeld-
houwer Anke van Kooten.

Anke en de jas van Kees

LIFTEN. Misschien doe je 't nog
wel 's. Naar Amsterdam, of
naar Utrecht. Of verder, in de
vakantie bijvoorbeeld. Van liftver-
halen zal je niet een, twee, drie op-
kijken. Dit wordt een liftverhaal.
Maar zeg nou zelf, een meisje dat
helemaal alleen met een rugzak en
75 gulden in één van de zakken van
haar spijkerpak, in Den Haag aande
weg gaat staan, met in het achter-
hoofd naar Bombay te liften, dat is
toch even wat anders.

Haagse Anke van Kooten deed 't.
Ze is in de zes maanden die ze on-
derweg was niet tot Bombay geko-
men. Maar wel erg ver. De paar
dagen naar Zuid-Frankrijk komen
nog in elk ander liftverhaal voor.
Alleen was Ankes geld daar op,
maar nadat ze gedurende twee maan-
den 2430 stuks afwas per dag, in de
keuken van een hotel door haar han-
den had laten gaan, kon de reis ver-
der: Milaan, Venetië, Triëst. Vlak
onder Triëst beleefde ze al het
hachelijkste avontuur van de hele
reis. Over 5 km deed ze drie uur.
Met twee mannen, wier taal ze niet
begreep, maar hun bedoelingen wel.
Uitstappen, weer een stukje ver-
der, stijgende spanning, weer stop-
pen, en maar praten, klaar zitten
met een puntige tentstok. Ze haalde
Triëst. Nu, na veel van dit soort
ervaringen, neemt ze achteloos al
de te nemen maatregelen door:
'Eerst kijken waar het contactsleu-
teltje zit, dan proberen hoe het
raampje opengaat. Wordt het gelazer
te groot dan pak je een familie-
albumpje met de portretten van je
broer, je moeder en je vader. Elke
lastige man wordt dan sentimenteel
en denkt dat hij voor je moet zorgen.
Helpt dat nog niet, dan laat je foto's
van je honden en katten zien. Zo'n
naïef meisje, dat kan je niet doen...
Als iemand je te eten vraagt: mee-
gaan ('t spaart een maaltijd uit),
maar niet drinken! Je glas onder
tafel omkeren. Tegen de tafelpoot
aan, anders hoort hij het kletteren!'

Waar waren we met Ankes reis?
O ja, op weg naar Joegoslavië.
'Vraag: daar in een vreemde stad
maar naar het Loemoembahuis. Bij-
na alle studententehuizen heten zo.
Door Joegoslavië. Veertien uur in
een vrachtwagen proberen in een
volslagen vreemde taal een chauffeur
aan het praten te houden. Doe
je dat niet, dan krijgt 'ie slaap,
rijdt aan de kant en dan beginnen
de moeilijkheden weer. Belgrado,
stad met heel veel 1-benigen. Bul-
garije. Sofia. Ik maakte er een tie-
nerfeest mee. Jongens in spijker-
broeken. Zachte jazzmuziek. Eén
jongen op het balkon op de uitkijk:
dit soort feestjes zijn er verboden.
Twee dagen geleefd van gejatte
staatspruimen. Wat een verschil,
na het barse Bulgarije, het vrien-
delijke Turkije. Je gaat fluitend de
grens over. Tien dagen in Istan-
boel in de bazaar rondgekeken; on-
dergrondse wijken met schoen-
klompenmakers en leerbewerkers.
Ik kwam in wijken waar nog nooit een
vrouw geweest was. Helemaal geen
last gehad. Als ik bij een cafeetje
werd binnen genodigd, beduidde ik
dat ik nooit ergens naar binnenging.
Okay, het hele café-ameublement
werd naar buiten gedragen en de
mannetjes dronken een kopje Turke-
se koffie met me. Van al die dui-
zenden mannen daar onder de grond,
kon er maar één zich niet beheer-
sen. Ik gaf hem twee klappen. Je
had de uitwerking moeten zien. Ze
pakten de man op, zetten 'm op
een kar en jouwden hem uit. Toen
ik verder liep, golfde het vijf stra-
ten voor me uit: 'Die slaat'. Ze

Uit: 'Voor 10-ers en 20-ers',
Het Parool (PS), 12 februari 1966

veramerikaniseren snel en niet alleen omdat ze allemaal kauwgom kauwen en in een auto rijden. De mentaliteit is hard. 't Idealistische pionieren is voorbij; 'n kibboetsbewoner wordt in de stad uitgelachen. De tieners hebben een mentaliteit die wij tien jaar geleden hadden, ze zijn zo weinig vrij. De onderlinge verdeeldheid tussen de verschillende volkeren in Israël viel me erg tegen. Ze kraken elkaar af en je zou zeker het woord discriminatie gebruiken als je hoort

hoe er over 'die zwarte joden' gesproken wordt'.

Van het verste punt van haar reis, Jordanië, nam Anke een souvenir mee naar huis: een prachtige, dikke, witte schapenpels, een jas van de bergbewoners. Mick Jagger mocht willen dat 'ie 'm had. En terwijl haar broer, Lureleicabaretier Kees van Kooten, met die jas veel bekijks trekt in de hoofdstad, is Anke haar rugzak weer aan 't pakken. Ze gaat misschien nog even zo'n jas halen.

respecteren iemand die alleen gaat. Verder. In Athene liet ze haar bagage voor het eerst en gedurende drie kwartier alleen. Ja hoor, geld gestolen. Na heel veel moeilijkheden en pesterijen van de Griekse politie, zat ze eindelijk op de boot naar Haifa. Israël. Daar heeft ze van alles gedaan: sinaasappels en kwintzen (geparfumeerde peren) geplukt, decors gesjouwd, een half literkje bloed afgestaan (50 pond = f 65,-) en kippen ingeënt (715 per vier uur, 3 prikken per kip. 'Bij de prik onder de vleugel was 't net of je in je eigen oksel stak'). Ze kreeg een militaire stoomopleiding, reed mee met grenspatrouilles en keek rond in het beatnickdorp van Eilat; een tentendorp op het strand met een internationale bevolking, waar regelmatig invallen op haschisch worden gedaan. De koning is een Nederlander, met een Ban de Bomvlag op z'n tent en een bureau er in.

Anke vond in Israël niet het land dat wij ons hier misschien voorstellen. 'Ze werken zich kapot, maar

Haagse Nacht van de Literatuur

MAAR wat moet je daar dan? vroeg haar vader.
Nou gewoon, zei ze; iederéén gaat erheen.
Wie is iedereen? verklaar je nader.
Nou, ook van school. Ik ga heus niet alleen.

Als je maar om één uur thuis bent, zei haar vader,
Nee, dat kan niet, schrok ze; want het duurt tot half vier.
Op zijn voorhoofd zwol de haar bekende ader –
De hele nacht dus? Ja, ik ben een beetje hier!

Je snapt er geen zak van! riep zij, overstuur;
dat jij nooit een boek leest is mijn schuld toch niet?
En het héét Haagse Nacht van de Literatuur,
dus als je, tot maandag, twee tientjes voorschiet?

Ja, ammehoela! schreeuwde de man.
De bioscoop mag je heen, vin ik best,
maar wij maken d'r hier geen Boekenbal van
en 's nachts hoor jij mooi in je nest!
De Haagse Nacht van de Literatuur...
welja jongens, doe maar duur:
De Nacht van het Hart en De Nacht van het Dier,
De Nacht van het Kind en De Nacht van het Bier,
van de Eerste Asperges, de Beaujolais Primeur,
de Beatnacht, de Weednacht, De Nacht van de Kleur,
De Nacht van de Mode, De Nacht van de Keuken,
wijn in plastic bekertjes en de vloer vol met peuken,
De Nacht van het Holisme en De Nacht van het Karma,
De Nacht van de Bami en van de Shoarma,
De Nacht der Zigeuners, De Nacht van de Turken,
De Nacht van de Punkers, de Patsers, de Plurken,
De Nacht van de Fiets en De Nacht van de Vrouw,
De Nacht van het Niets en De Nacht van de Zorgen,
De Nacht van de Dag en De Nacht van de Morgen...
waarom kunnen ze, godskolere,
nooit meer iets gewoon van 8 tot 11 organiseren?

Maar ze hoorde hem niet meer; ze was al de trap op.
Ze lag al in bed en ze pakte haar boek.
Peter van Straaten, dacht ze: die maakt hier zo een grap op.
Maar 't wordt toch tijd dat ik een eigen kamer zoek.

En haar vader, die beneden de Nachtfilm te kijken lag,
dacht: 't zal mij benieuwen of ze morgen
nog wat heeft voor mijn Vaderdag.

Den Haag, 20 juni 1987

In en uit mijn verkeerde keelgat: Stelselmatig kortgesloten

Door dr. E.I. Kipping,
Indoctrineerlandicus

moeien, vindt men. Die rigide opvatting op literatuur maken veel Nederlandse romans zo strontvervelend.”

Dat geld is bedoeld om managers aan te stellen die werklozen persoonlijk gaan begeleiden naar werk of naar een juiste opleiding. Voor de moeilijke gevallen wordt gezocht naar een zinvolle tijdsbesteding, zoals bijvoorbeeld vrijwilligerswerk in een buurthuis.

Hij kan een zaal heel aardig aan de gang krijgen. Van der Wal maakt aanstekelijk gebruik van lichaamstaal, en zeker in zijn reacties naar het publiek is hij gevat en grappig. De vele avonden in comedy club Toomler werpen vruchten af.

door André Bisschop

MILAAN – West-Duitsland is op wereldkampioenschappen traditiegetrouw synoniem voor titelkandidaat. De wedstrijd van gisteravond vormde daarop geen uitzondering. Joegoslavië keek ontluisterend toe hoe 'die Mannschaft' als een op hol geslagen wals tekeer ging: 4-1.

goud in onze straat. Er is geen toerist (zowel Nederlandse als buitenlandse) die niet de fout in gaat. Want er is geen duidelijk verkeersbord, of er is er eentje heel

Het doet mij denken aan die verrassende kritiek van Salman Rushdie op de nochtans verpletterend overtuigende roman *Disgrace* van J.M. Coetzee. Ik reproduceer uit het hoofd: als Coetzee een personage opvoert dat in zijn psychologische afzondering onverklaarbaar en ontoegankelijk is voor de lezer, dan heeft de auteur tekortgeschoten. Als een personage zijn verklaarbaarheid niet in zichzelf draagt en uitstraalt naar de lezer toe, dan is het de opdracht van de auteur het wezenlijk alsnog acceptabel te maken.

Barend: 'Hij staat zich er op voor dat hij van negen tot negen op zijn kantoor zit. Ik denk dat al die mensen bij Barcelona zeggen: "Hij is niet goed bij zijn hoofd". Waarom

Formeel belet een nieuwe minister van Justitie, die zeker geen Sorgdrager heet, niets een dergelijke benoeming te doen. Docters van Leeuwen heeft zeker de bekwaamheden voor het ambt. Zijn ontslag was ook meer het gevolg van een ongelukkig handelende minister en ongelukkig handelende premier dan als gevolg van zijn falen.

De verwachtingen waren nog nooit zo hooggespannen, het aantal Nederlandse supporters nimmer zo groot. De hoofdsponsor, die hem het afgelopen jaar professional maakte, zat in de zaal, de nationale media was massaler toegestroomd dan tijdens voorgaande edities van het Britse evenement. En uiteraard zat echtgenote Syl-

Wie? Andries Jonker (48), voormalig trainer van Willem II, is Van Gaals favoriete Fakalienspur. Ooit werkten ze samen bij de KNVB, waarna Jonker hem als assistent volgde naar Barcelona en later naar Bayern. Ondanks - of misschien juist door - deze benoemingen beschouwt de Nederlandse voetbalmedia Andries Jonker als favoriete pispaaal. Geen trainer die zo vaak heeft mogen dobberen in een zwembad vloeibaar nieraafval als hij.

Beste Kees,

Naar aanleiding van de onlangs in *Hollands Diep* geplaatste bijdrage, verzoek ik je, mede namens de uitgever, onderstaande akkoordverklaring te ondertekenen. Deze heeft betrekking op de *Algemene Publicatievoorwaarden* van Weekbladders Tijdschriften en behelst enerzijds toestemming aan ons je bijdrage(n) en toekomstige bijdragen als onderdeel van *Hollands Diep* op Internet of in Databanken te publiceren, anderzijds worden daarin de arbeidsrechtelijke voorwaarden vastgelegd waaronder dat je als freelancer aan *Hollands Diep* meewerkt.

4

Op 10 Augustus 1941 werd tot onze groote vreugde geboren onze Zoon

K E E S.

Dat het een echte Hollandsche jongen zal worden hopen

B. en A. VAN KOOTEN—SNAAUW.

's-Gravenhage, Vreeswijkstraat 174.
Tijdelijk: Huize Bethlehem.

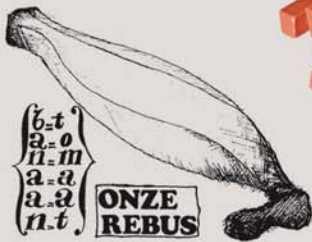

'Ik blijf aan de gang met de sreiffen,' schreef de vijfjarige **KEES VAN KOOTEN** in een kattedelletje aan zijn vader. Deze zin was het begin van een onthutsende taalproductie. Honderden Treiterertrends, columns, Modernismen, serieuze essays, luchtige lezingen, vertalingen, songteksten en scenario's, haiku's, gelegenheidsgedichten, theaterteksten, korte verhalen, reportages, necrologieën, enzovoord enzovoord. ✨ Voor dit boek maakte de schrijver een eigen selectie van niet eerder gebundeld werk.

Karrevrachten pennevruchten biedt een vol jaar leesvoer voor 2 à 3 personen.

gas

quel avenir ?

'Het was een vrijwel ramp'

www.deharmonie.nl